

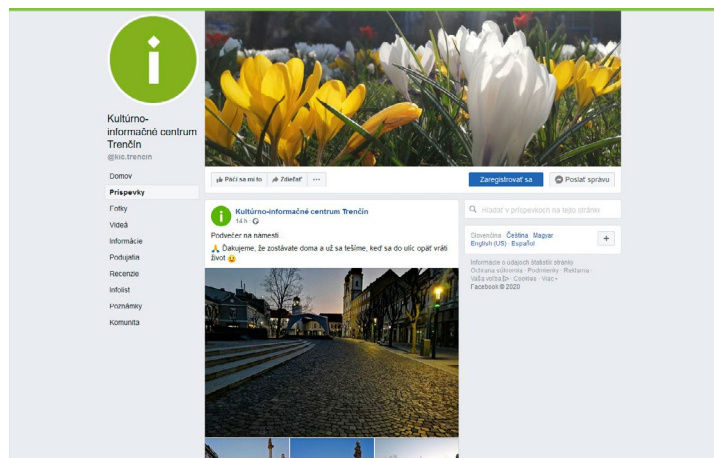
Zostaňme doma

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydal **23. marca 2020** nariadenie, ktoré **zakazuje** organizovať a usporadúvať hromadné podujatia športovej, kultúrnej, spoločenskej či inej povahy až **do odvolania**. Toto opatrenie je jedným z dôležitých nástrojov na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 spôsobených koronavírusom (SARS-CoV-2) v Slovenskej republike.

Kam v Trenčíne apríl 2020

Zostaňte doma s nami – spolu to zvládneme!

Podľa odhadu Inštitútu kultúrnej politiky ministerstva kultúry SR koronavírus zastavil na Slovensku mesačne 28 tisíc podujatí pre približne 1 milión 800 tisíc návštevníkov.

Pre mimoriadne opatrenia a prevenciu šírenia koronavírusu COVID-19 sa nekonajú ani besedy so spisovateľmi, recitačné súťaže, hudobné koncerty a divadelné predstavenia, výstavy, podujatia múzeí a galérií,

premietania v kinách.

Jediným spôsobom, ako sa môžu umelci v týchto dňoch dostať k svojmu obecnstvu, je online priestor. Prostredníctvom youtube kanála ponúkajú detské i dospelácke divadelné

predstavenia, ranné rozcvičky, špeciálne programy, koncerty, cez instagramový profil čítajú denne deťom rozprávky.

Upútavky na mnohé podujatia v online priestore nájdete aj na facebooku Kultúrno-informačného centra Trenčín. „Keď nemôžeme pozvať ľudí von za kultúrou, chceme im sprostredkovať zážitky, ktoré si môžu užít aj doma online,“ hovorí vedúca Útvary kultúrno-informačných služieb MsÚ Janka Sedláčková.

Facebooková stránka Kultúrno-informačného centra zároveň zdieľa aj aktivity a zážitky obyvateľov. „Zaujímá nás, ako trávia čas oni, čo varia, čo robia s deťmi, možno inšpirujú aj mnohých ďalších. Keďže ešte pár týždňov potrvá, kým sa budeme cítiť vonku bezpečne a bezstarostne, je na nás, ako strávime čas doma. Najlepšie by bolo, keby sme vyskúšali veci, na ktoré sme doteraz nemali čas.“

(RED)

Spoznajte Trenčín bez toho, aby ste z domu vystrčili nos

Tak sa volá jedna z aktivít, ku ktorým v tomto čase nabáda Kultúrno-informačné centrum Trenčín na svojej facebookovej stránke.

Zahrať sa a dozvedieť sa niečo nové o Trenčíne pozýva každý pondelok, kedy má pre vás pripravených 5 úloh. Každý druhý deň nájdete na tejto stránke aj otázky z prechádzok našim mestom ako online-tipovačku.

Spolu s víkendom prichádza vždy aj hádanka s fotografiou okna a otázkou, na ktorej budove v Trenčíne sa okno nachádza. Sledovať túto stránku sa oplatí aj pre množstvo nápadov na jednoduché domáce kreatívne výtvary

bez potreby špeciálneho materiálu, návody na hry s deťmi či zdieľanie pekných fotografických záberov z nášho mesta. (RED)

POÉZIA

(Keď nemôžem sérom, tak to skúšam perom...)

Karanténa

Ten názov v slovníku sa nedal nájsť a dnes si už s ním celý svet tyká, neznámy výraz: COVID-19, zákerný jak otrávená dýka.

Už týždeň sme nevytiahli päty z nášho bytu na prvom poschodí. Slnko si provokatívne svieta i na návštevu nikto nechodí.

Ulice prázdne jak po vymretí, iba kde-tu náhliaci sa posol. Na detskom ihrisku niety detí. Za rohom schováva sa tá s kosou.

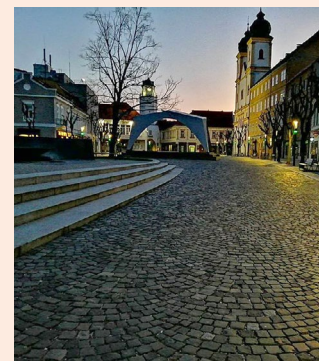
Nezvyklé ticho, búrka sa ešte ukrýva tam kdesi v hniezde chorom, ale už ju predpovedá veštec zo silných zbleskov za obzorom.

Neistota sa dá nožom krájať, včerajšie istoty zhrdzaveli. Streť sa môžeme najviac dvaja, od ostatných už nás strach delí.

V televízii tá istá téma, vracia sa stále jak bumerangy (v úzadí vláda, súdy i gangy): KORONAVÍRUS a KARANTÉNA!

Jaroslav Daniš

Autor je členom Literárneho klubu Omega Trenčín

AK PÔJDETE VON, NEZABUDNITE NA RÚŠKO

Od 25. marca je v opatreniach vlády v boji proti šíreniu ochorenia COVID-19 povinnosť nosiť ochranné rúško všade okrem svojho bydliska. Pohybovať sa na verejnosti bez prekrytia úst a nosa je zakázané. Platí to aj pri prechádzke na Brezine, kde sa dá očakávať, že nebudeme sami.

Nikdy nesmieme na to zabudnúť

Od oslobodenia Trenčína uplynulo 75 rokov. Tradičná pietna spomienka na jednu z historicky najdôležitejších udalostí pre naše mesto sa pri Pamätníku umučených na Brezine v plánovanom termíne neuskutoční. Pripomeňme si dianie z apríla 1945 aspoň tichou spomienkou a poďakujeme sa za slobodu.

Bolo to v noci z 9. na 10. apríla 1945, keď prenikli oslobodzovacie jednotky do nášho mesta. Išlo o súčasť bratislavsko-brnianskej vojenskej operácie sovietskej a rumunskej armády.

Na území vtedajšieho Trenčianskeho okresu bojovali zväzky štyroch oslobodzovacích armád 2. ukrajinského frontu. Keď 5. apríla oslobodili Bánovce nad Bebravou, potom 6. a 7. 4. obce od Veľkej Hradnej po Mnichovu Lehotu, 8. apríla sa priblížili k Trenčínu, prelomili nemecké

pozície pri Hámroch, Kubrej a Trenčianskych Stankovciach.

Útok na mesto Trenčín sa začal v noci z 8. na 9. apríla cez Kozí vrch na Brezine smerom na mesto. Postup osloboditeľov spomalili nemecké protiútoky. Večer 9. apríla obnovili oslobodzovacie jednotky svoj útok a v noci z 9. na 10. apríla prenikli do mesta od juhozápadu.

Ustupujúci Nemci zničili v noci oba mosty cez Váh. Ráno o ôsmej hodine bola časť Trenčína na ľavom brehu rieky oslobodená sovietskymi a rumunskými

vojakmi. Delostreleckej a mínometnej palbe bolo mesto vystavené ešte ďalších dvadsať dní, veľké škody spôsobovali najmä zápalné granáty.

Sovietski ženisti začali budovať most cez Váh. Po evakuácii ulíc pri rieke sa 28. apríla začala delostrelecká palba na nemecké pozície. Potom sa sovietski vojaci začali prepravovať cez Váh po vybudovanom pontónovom moste, ktorý pomáhalo stavať aj miestne obyvateľstvo. Nemci využívali na krytie svojho ústupu ochrannú hrádzu Váhu.

Posledné zvyšky okupačných vojsk vyhnali oslobodzovacie jednotky až 30. apríla 1945. Nový drevený most o d o v z d a l i Trenčínu 11. mája 1945 (na fotografii rumunskí a sovietski dôstojníci s predstaviteľmi mesta).

Boje na území vtedajšieho okresu Trenčín si vyžiadali 1 380 padlých Rumunov, 1 255 Sovietov a zahynulo aj 171 civilistov. Udalosti pripomína súčasníkom na cintoríne v Kubrej zabudnutý hrob rumunského vojaka Floria Iona, pamätník pri cintoríne na Soblahovskej ulici a pamätané tabule na Posádkovom klube v Trenčine a v Zlatovciach.

Dva týždne po skončení vojny sa našlo na Brezine sedem hromadných hrobov. V nich bolo 69 tiel mužov aj žien – partizánov, ale aj civilistov s antifašistickým zmyslaním. Nemci ich aj za pomoci Hlinkových gárd mučili v budovách terajšieho krajského súdu a štatistického úradu od októbra 1944 do apríla 1945.

Na Brezine ich potom zastrelili alebo uskrtili a hodili do hrobu. Najmladší Jozef Chrenko z Dubodiela mal len 19 rokov. Po exhumácii identi-

fikovali iba 43 obetí. Časť z nich si odviezli rodiny, ostatní sú pochovaní na cintoríne pri Pamätníku umučených.

(Spracované z materiálov poskytnutých Miroslavom Ondrášom zo Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov)

Venujme im tichú spomienku

V trenčianskej synagóge sa nachádza tabuľa s menami 1573 židovských spoluobčanov z trenčianskeho okresu, umučených v koncentračných táboroch a padlých v Slovenskom národnom povstaní. Ich pamiatke je venovaná aj pamätná tabuľa na fasáde budovy synagógy, pri ktorej sa zvyknú konať v tomto období spomienkové stretnutia. Pre riziko nákazy sú však hromadné podujatia zrušené. Venujme aspoň tichú spomienku obetiam zverstiev holokaustu v druhej svetovej vojne.

■ ČO SA STALO PRED 78 ROKMI

Bolo 25. marca 1942 večer. Na železničnej stanici v Poprade do vagónov, určených na prepravu dobytká, muselo nastúpiť tisíc mladých žien a dievčat zo Šariško-zemplínskej župy. Išlo o prvý transport slovenských

Židov do vyhladzovacích táborov a začiatok násilného vysídľovania. Prvá vlna transportov zo Slovenska trvala do 20. októbra 1942. Ludácky režim sa ňou zbavil 57 628 židovských spoluobčanov. Za každú osobu mal Nemcom zaplatiť takzvaný osídľovací poplatok 500 ríšskych mariek. Druhá séria transportov

odštartovala 30. septembra 1944 zo Serede. Do konca vojny bolo vyvezených ďalších asi 13 500 ľudí. Celkovo tak v koncentračných táboroch po transportovaní z územia Slovenska zahynulo viac ako 70 tisíc židovských občanov.

■ TRANSPORTY PRECHÁDZALI AJ CEZ TREŇČÍN

Počas holokaustu bolo

zavraždených 1573 obyvateľov Trenčína židovského pôvodu, čo znamenalo vyvraždenie takmer celej trenčianskej židovskej komunity. Po skončení vojny sa síce do Trenčína vrátilo asi 350 preživších, zďaleka nie všetci však boli pôvodní obyvatelia mesta. (RED) FOTO: Z. G.

**ARCHÍVNE
OKIENKO**

Prečítajte si najnovšiu časť Archívneho okienka, teraz výnimočne vydanú v plnom znení v novinách, a to skôr, ako bude zverejnená na www.trencin.sk.

Kráľ Ryšavá líška a Čierna kráľovná chránia Trenčanov

Kráľ Žigmund Luxemburský patrí medzi našich najvýznamnejších a najdlhšie vládnucich panovníkov. Jeho osoba má zvláštny význam aj pre Trenčín.

Bol to práve on, kto mestu v roku 1412 udelil privilégia slobodného kráľovského mesta. Jeho päťdesiatročná vláda nad Uhorskom (1387 – 1437) bola plná nepokojov a bojov, vnútorných aj v cudzine. Nárok na uhorský trón musel obhajovať voči nárokom poľského a neapolského kráľa, z juhu čelil útokom Osmanskej ríše, zo západu Benátskej republiky a zo severu neskôr aj zo strany českých husitov. Práve tí ho obzvlášť nenávideli a pre jeho prefikanú povahu ho nazývali „ryšavou líškou“. Činili ho totiž osobne zodpovedným za smrť majstra Jána Husa. Kráľ príliš nedôveroval ani uhorskej šľachte vždy pripravej ho zraďiť a hľadal oporu v mestách, ktorým udeľoval mnohé privilégia, a ako v prípade Trenčína ich povyšoval na slobodné kráľovské mestá, aby ich získal na svoju stranu.

■ SPANILÉ JAZDY

Práve husitské hnutie a vojenské strety s ním súvisiace priamo zasiahli aj dnešné územie Slovenska. Keď sa v roku 1419 Žigmund stal českým kráľom, vzbúrenci ho zbavili trónu. Odpoveďou na križiacke výpravy proti husitom od roku 1420

boli tzv. spanilé jazdy – vojenské ťaženia vzbúrencov mimo hraníc Českého kráľovstva do okolitých krajín. Husitské vojská podnikali výpravy aj na územie Horného Uhorska a ich prítomnosť na našom území možno s prestávkami dokumentovať v rokoch 1428-35.

■ NA MOSTE VYBERALI MÝTO

V súvislosti s týmito udalosťami význam Trenčianskeho hradu ako strážcu jedného z dôležitých priechodov z Moravy do Uhorska vzrástol. Kráľ mestu už predtým udelil viaceré privilégia. V roku 1402 povoľuje Trenčanom slobodné sťahovanie, lov rýb a poľovačku, taktiež umožňuje vyberanie mýta na moste. V roku 1412 Trenčín získava výsady hlavného mesta Budína – stáva sa kráľovským mestom.

■ STOLIČNÁ ŠĽACHTA PRÁVA MESTA PORUŠUJE

V roku 1422 povoľuje Žigmund v Trenčine dva výročné trhy na Veľkú noc a na sviatok sv. Ondreja a v roku 1430 nasleduje oslobodenie Trenčanov od platenia mýta, pretože mesto chráni krajinu pred husitmi. Existuje listina z 19. marca 1430, v ktorej kráľ Žigmund nariaďuje prelátom, barónom, grófam, kastelánom, šľachticom a vyberačom mýta, aby nevyžadovali od obyvateľov Trenčína platenie mýta. Keďže miestna šľachta aj naďalej práva mesta porušovala, kráľ v roku 1432 listinu opätovne potvrdil. Spory však neustávali a Žigmund aj v nasledujúcich rokoch musel opakovane zasahovať v prospech mešťanov až do svojej smrti v roku 1437. Zo zachovaných archívnych dokumentov vysvitá, že stoličná šľachta vytrvalo odmietala akceptovať práva mesta a aj neskorší držiteľia hradu museli neustále v tejto veci intervenovať.

■ BIELA PANI HRADU

S Trenčianskym hradom je spojená osoba Žigmundovej druhej manželky Barbory Celjskej (podľa mesta Celje v dnešnom Slovinsku). Po nej nesie názov jeden z palácov – Barborin a je aj povestnou „bielou paňou“ hradu. Do dejín vošla ako ambiciózna a nerestná žena túžiacca po moci, ako uhorská, resp. nemecká Mescalina a „čierna kráľovná“. Nakoľko je to pravda a nakoľko nepriazeň dobových kronikárov, je ťažké posúdiť. Kritici jej tiež vyčítali tajné sympatizovanie s husitmi. Počas Žigmundovej neprítomnosti Barbora viackrát vládla v Uhorsku ako regentka a spolu s manželom v roku 1408 založili slávny Dračí rád. Trenčiansky hrad spolu s mnohými ďalšími hradmi hlavne na Považí a s banskými mestami, ktorých výnosy jej kráľ daroval, tvorili podklad jej ohromného majetku. Zachoval sa dokument zo 16. septembra 1415, v ktorom kráľovná Barbora nariaďuje Stiborovi mladšiemu, aby neukracoval privilégia a slobody Trenčanov a nevyžadoval neprávom od mesta rôzne dávky a poplatky.

■ NEVERA A SPRISAHANIE?

Kráľovná bola v roku 1419 pre neveru v nemilosti vypovedaná do Sedmohradska, manžel sa však neskôr uzmielil. Krátko pred Žigmundovou smrťou bola Barbora znova obvinená, tentokrát z účasti na sprisahani a zatknutá. Väčšinu jej hornouhorských majetkov, vrátane Trenčianskeho hradu, jej za trest v roku 1439 odobral jej zať Albrecht Habsburský, ktorého Žigmund určil za svojho následníka. Albrecht dal hrad najskôr svojej manželke Alžbete, dcére Žigmunda a Barbory, a krátko nato bol daný do zálohy magnátovi Oldrichovi Celjskému, príbuznému kráľovnej. Barbora sa na nejaký čas uchýlila do exilu v Poľsku a po smrti zaťa dožila v ústraní v českom Mělníku, kde sa údajne zaoberala alchýmiou.

Výstredná Barbora a Isti-

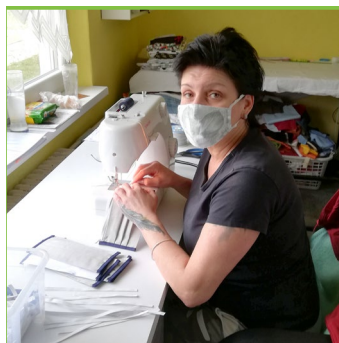

vý Žigmund dopĺňajú mozaiku osobností, ktoré sa zapísali do dejín Trenčína. Povest hovorí, že keď nevinný chlapec o polnoci na hrade v kráľovninom paláci trikrát vysloví meno „Barbora“, tá sa mu zjaví a bude mu robiť spoločnosť.

PRIPRAVIL ŠTÁTNY ARCHÍV
V TRENČINE

Ďalšie zaujímavé informácie z histórie mesta Trenčín, vzácne historické dokumenty a artefakty, ktoré sa nachádzajú v trenčianskom archíve, nájdete v Archívnom okienku na www.trencin.sk.

Ďakujeme za všetky ušité a rozdane rúška!

■ Aj v Materskej škole na Strojovej ulici sa v marci namiesto detského džavotu ozýval zvuk šijacích strojov. Bola to iniciatíva riaditeľky MŠ Silvie Kozinkovej. „Šili sme rúška najprv doma pre svoju potrebu a potrebu známych. Našu škôlku, v súčasnosti bez detí, sme najprv vydezinfikovali a vyčistili. No a od piatka 20. marca využívame čas v práci šitím rúšok,“ povedala. Jeden šijací stroj v škôlke majú, druhý priniesli z domu. Riaditeľka a tri

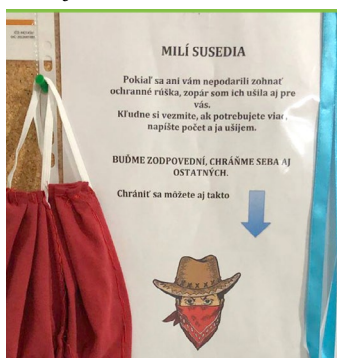

nepedagogické pracovníčky za prvé tri dni ušili do tristo rúšok. Materiál zhŕňajú, ako vedľa, s látkou a originálnym vzorom rúška im pomohol aj riaditeľ školských zariadení. Ďakujeme!

■ Vo vchodoch obytných domov na oznamovacej tabuli sa občas ocitnú zavesené ručne ušité rúška od neznámeho darcu. Ďakujeme!

■ Sú ľudia, ktorí skupujú šité

rúška od žien v domácnosti a darujú ich starším spoluobčanom tak, že ich zavesia vo vrecišku na kľučku dverí od bytu. Ďakujeme!

■ Ďakujeme za každé ušité rúško pre ľudí, ktorí si ho z akýchkoľvek dôvodov nemôžu ušití alebo zabezpečiť sami.

■ Ďakujeme za všetky štíty pre zdravotníkov vytlačené na domácich i firemných 3D tlačiarňach.

KONTAKTY, KTORÉ SA MÔŽU ZÍŠŤ

Polícia	158
Mestská polícia Trenčín	159
Hasiči	150
Linka tiesňového volania	112
Rýchla zdravotnícka pomoc	155
Infolinka o koronavíruse	0800 221 234
Regionálny úrad verejného zdravotníctva TN	0911 763 203
Úrad verejného zdravotníctva SR	0917 222 682
Porucha na verejnom osvetlení	0905 316 690
Matrika MsÚ Trenčín (prac. dni 8. - 11.)	032/6504 312, 032/6504 313
Kultúrno-informačné centrum (prac. dni)	0911 041 800
Linka pre odkázaných (prac. dni 8. - 11.)	0903 113 047, 0903 608 322

Mesto tvorí banku dobrovoľníkov

Na jednom mieste zhromažďuje ľudí, ktorí chcú pomôcť. Ak patríte k nim, dajte o sebe vedieť. Vyplňte dotazník pod QR kódom. Ak bude vaša ponuka na pomoc aktuálna, budeme vás kontaktovať.

■ CHRÁŇME SEBA I DRUHÝCH

Pomáhajme tak, aby sme čo najmenej ohrozili seba i druhých. Začnime vo svojom najbližšom okolí. Neostýchajte sa zaklopať susedovi či mamičke, ktorá nemôže nechať svoje deti samy doma a pri svojom nákupe vybavme aj ich. Dodržiavajte pri tom všetky zásady a odporúčania Úradu verejného zdravotníctva SR. Myslime pri vykonávaní pomoci na všetky riziká.

■ ZAUJÍMAJME SA O DRUHÝCH

Najlepšou formou solidarity je dnes pomoc známym a blízkym ľuďom, rodine a susedom. Veľkou pomocou pre starších

ľudí či rizikové skupiny môže byť už aktívny záujem o nich. Pýtajme sa, či sú v poriadku a majú všetkého dostatok, prípadne im ponúknime pomoc s nákupom základných potravín alebo liekov, čím sa na verejnosti nebudú vystavovať riziku nákazy. Nezabúdajme pri tom na ochranu tváre a rúk.

■ TELEFONUJME SI

V časoch obmedzeného sociálneho kontaktu využijeme telefóny i sociálne siete a poskytneme svojim blízkym prostredníctvom nich sociálnu podporu konverzáciou. Okrem podpory obstarávania životných potrieb je dôležité poskytovať spoluobčanom aj psychologickú podporu.

V sobotu a v nedeľu sú všetky pošty zatvorené

S cieľom chrániť zdravie zamestnancov v prevádzke ako aj obyvateľov miest, Slovenská pošta od utorka 24. marca 2020 do 5. apríla 2020 upravila otváracie hodiny pobočiek na celom území Slovenska.

■ Pošta Trenčín 1 je otvorená v pracovných dňoch od 7.00 do 16.00 s výnimkou stredu, kedy zostáva otvorená do 17.00 hodiny. Denná prestávka je od 12.00 do 12.30.

■ Pošty Trenčín 3 4, 5, 8 sú v pracovných dňoch otvorené od 8.00 do 16.00, v stredu do 17.00 h. Prestávku majú: Pošta Trenčín 3 od 12.00 do 12.30, ostatné od 11.00 do 11.30 hodiny.

■ Nečakajte na pošte, nechajte zásielku čakať na vás. Využite predĺženú odbernú lehotu až 32 (18+14) dní. Zásielka na vás

počká.

■ Využite nonstop poštu a nechajte si poslať balík z e-shopu rovno do BalíkoBOXu. Vyzdvihniete si ho kedykoľvek a nemusíte ísť na poštu. V prípade dobierky zaplatíte platobnou kartou. BalíkoBOXy v Trenčíne nájdete pri OC Lauzaricio, OC Max, OC Južanka.

